

A leszármazott alkotásokról

Mikor mondhatjuk, hogy egy program egy másiktól származik?

A nyílt kódú programok sok felhasználóját megrémíti a „leszármazott alkotás” kifejezés. Aggódnak, hogy véletlenül az eredeti programból származó változatot hoznak létre, és így saját jogdíjas programjukat egy nyílt forráskódú program terjesztési engedélyének hatálya alá helyezik. Ez összetett kérdés, amellyel kapcsolatban a bíróságok és jogászok álláspontja nem egységes, de úgy gondolom, kereshetünk olyan meghatározásokat, amelyek segítenek a kételyek eloszlatásában. Először is egy rövid emlékeztető arról, miért olyan fontos kifejezés a leszármazott alkotás. A terjesztési engedélyekben jellemzően valami ehhez hasonló áll: „A terjesztő ezúton engedélyezi ... az eredeti program alapján készült, abból leszármazott alkotások elkészítését és terjesztését, feltéve, hogy ezen leszármazott alkotás példányait jelen engedély feltételei mellett terjesztik.” Lásd például a GNU General Public License-t (<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>). Miként állapítható meg, hogy leszármazott alkotást készítettünk-e? A szerzői jogi törvény szövege meglehetősen általános, és a programkódról egyáltalán nem esik szó benne:

A „leszármazott alkotás” egy vagy több létező mű alapján készült alkotás, például fordítás, zenemű, színpadi változat, irodalmi adaptáció, egyszerűsített változat, filmváltozat, hangfelvétel, képzőművészeti ábrázolás, rövidítés vagy bármely más forma, amelyben egy mű visszaadható, átalakítható vagy adaptálható. A szerkesztői javításokat, jegyzeteket, magyarázatokat vagy más, szerzői alkotásnak minősülő változtatásokat tartalmazó mű is „leszármazott alkotás”. (17. U.S.C. § 101)

Szinte mindenki egyetért abban, hogy egy szerzői jogi védelem alatt álló program kódjának fizikai megváltoztatásával – ha a programot átírjuk vagy más gépi nyelvre fordítjuk – az eredeti program leszármazott változatát hozzuk létre. Ez az egyszerű eset. Ha ezt egy GPL vagy OSL engedéllyel terjesztett prog-

rammal tesszük, tiszteletben kell tartanunk a terjesztő feltételeit, és nyilvánosságra kell hoznunk az általunk terjesztett programváltozat kódját. Mi történik azonban akkor, ha az eredeti programot pusztán lemásoljuk, és azt a saját, esetleg nagyobb méretű programunk összetevőjeként használjuk föl? Lényeges-e az, hogy nem változtattunk a kódon ahhoz, hogy az eredeti programot saját, nagyobb programunkba illesszük? Ha egy programot az eredeti programmal csupán összefűzünk, anélkül téve ezt, hogy megváltoztatnánk annak kódját, leszármazott programot hozunk-e létre? Szinte minden program használ programkönyvtárakat. Az összes programozó nyilvánvalóan nem készíti a könyvtárból leszármazott művet azáltal, hogy meghív belőle egy `sqrt` függvényt. Miért lenne más a helyzet, ha olyan összetett programokat hívunk meg, mint amilyen egy vállalati döntéstámogató rendszer vagy egy adatbázismotor? Mi a helyzet akkor, ha egy GPL vagy OSL engedéllyel terjesztett programba szerkesztjük bele a saját programunkat, például egy eszközmeghajtót a Linux-rendszermagba?

Számít-e, hogy az összeszerkesztés mely technikáját alkalmazzuk? Vajon egy ilyen elemzés (statikus, dinamikus összeszerkesztés, adatátadás API-n keresztül stb.) szakmai jellegű szörszálhasogatás, ami mindössze arra jó, hogy szem elől té vesszük a lényegi kérdést? Hogyan tarthatna lépést a leszármazott alkotásokról szóló joganyag a programkészítés technológiai fejlődésével? Ezek a kérdések azért fontosak, mert egyes terjesztési engedélyek megkövetelik, hogy a létrejött leszármazott programban lévő saját kódreszeinket is nyilvánosságra hozzuk. Ezt a kötelezettséget nem minden esetben vagyunk hajlandók vállalni. A fent leírt esetekben a következők alapján döntenék.

1.) A LEGFONTOSABB jellemző annak megítélésakor, hogy egy program leszármazott alkotás-e, az, hogy az eredeti program kódját az új program elkészítéséhez felhasználták, módosították, lefordították vagy bármilyen más módon megváltoztatták-e. Amennyiben nem, akkor

megítélésem szerint nem leszármazott alkotásról van szó.

2.) A LESZÁRMAZOTT program kifejezés értelme nem tágítható ki olyan módon, hogy magába foglalja azokat a programokat, amelyeket erre a célra tervezett és alkotott programkönyvtárakkal szerkesztettek össze. Amikor például egy cég kiad egy természettudományos függvénykönyvtárat vagy egy objektumkönyvtárat, akkor azok, akik mindössze – a kódot esetleg meg sem tekintve – változtatás nélkül használják a könyvtárat, nem hoznak létre a könyvtárból származó alkotást.

3.) NEM TEKINTHETŐK leszármazott programoknak a bővítmények és eszközmeghajtók, amelyeket úgy terveztek, hogy készen kapott, változtatás nélkül használt programokkal szerkesszék össze őket. Ha egy GPL engedéllyel terjesztett programot úgy terveztek, hogy különálló bővítményeket fogadjon, nem hozunk létre leszármazott alkotást pusztán azáltal, hogy efféle bővítményt futtatunk a program felügyelete alatt, még akkor sem, ha meg kellett tekintenünk a kódot, hogy megtudjuk, hogyan illeszthető hozzá a programunk.

4.) A LEGTÖBB esetben nem kell a programok összeszerkesztésének szakmai részleteivel foglalkoznunk, kivéve, ha ez segít meghatározni, vajon a program készítői osztottak-e valamilyen fölismerhető közös elképzelést arról, hogyan is nézne ki egy leszármazott alkotás. Figyelembe kell vennünk az értékesítési módok apró különbségeit, amelyek a szerző szándékát jelezhetik. Ilyen például, ha a létrejött programot az eredeti „bővített” változatoként árulják, vagy amikor az eredetit úgy tervezték és reklámozták, mint ami „programkönyvtárként” fejleszthető.

Linux Journal 2003. január, 105. szám

Lawrence Rosen

(www.rosenlav.com) Magán-gyakorlatot folytató jogász. A Nyílt Forrás Kezdeményezés igazgatója és jogtanácsosa. <http://www.opensource.org>

